

WAGEMANS, Herman (Sint-Lambrechts-Woluwe 25 maart 1918).

Liep school in Sint-Henricus in Antwerpen en voltooide zijn humaniorastudies aan het Klein Seminarie van Hoogstraten. Daar was Wagemans ac-

Herman Wagemans werd in 1954 als eerste en enige verkozen op een Vlaams-nationale lijst. Hij zetelde ook jarenlang in de Antwerpse gemeente- en provincieraad en groeide uit tot de nestor van het Vlaams-nationalisme in Antwerpen. (ADV N)

tief in de plaatselijke studentenvereniging, die werkte in de geest van het **Algemeen Katholiek Vlaamsch Studentenverbond**. Nadien ging hij rechten studeren aan de universiteit in Leuven. Hij werd preses van het **Katholiek Vlaams Hoogstudentenverbond** in het academiejaar 1939-1940. In die functie woonde hij de begrafenis bij van rector **Paulin Ladeuze**, die weinig begrip had getoond voor de Vlaamse bekommernissen. Daarmee verwekte hij opspraak bij de Vlaamsgezinde studenten, maar in zijn rouwhulde verwoordde hij op diplomatieke wijze hun gevoelens.

Tijdens de bezetting was Wagemans politiek inactief. In 1941 vestigde hij zich als advocaat in Antwerpen. Na de bevrijding stond hij als advocaat vele personen bij die tijdens de repressie werden vervolgd. Hij werd evenwel zelf gearresteerd in november 1945 op beschuldiging van verklikking. In eerste aanleg werd hij tot 7 jaar gevangenisstraf veroordeeld, maar op 22 juni 1946 werd hij in beroep vrijgesproken. Tijdens zijn verblijf in de gevangenis in Antwerpen ontmoette hij **Willem de Meyer**. Samen smeedden ze de eerste plannen voor de naoorlogse **Vlaams Nationale Zangfeesten**.

In 1948 werd Wagemans de eerste voorzitter van

het **Algemeen Nederlands Zangverbond** (ANZ). Op het eerste naoorlogse zangfeest, in datzelfde jaar in Kortrijk, pleitte hij voor verzoening tussen wit en zwart. Onder druk van het **Jeugdverbond voor Katholieke Actie** moest hij in 1949 echter ontslag nemen. Tegenstellingen tussen katholieken en nationalisten in het ANZ lagen aan de basis hiervan. Hij werd opgevolgd door **Albert Pelckmans**, die op zijn beurt in 1950 aftrad. Wagemans werd opnieuw voorzitter en bleef dit tot in 1952. Op het zangfeest van 1951 in Gent benadrukte hij dat het ANZ de opvolger was van het vooroorlogse **Vlaamsch Nationaal Zangverbond**. Een jaar later hield hij op het zangfeest in Brussel een radicale toespraak. Hij ijverde verder voor **amnestie**. Deze uitspraken verdiepten de kloof met de katholieke jeugdbewegingen.

In 1952 aanvaardde Wagemans op vraag van de voorzitter van de **Vlaamse Concentratie** **Alex Donckerwolcke** de eerste plaats op de lijst van deze partij bij de gemeenteraadsverkiezingen in Antwerpen. Hij werd als enige Vlaams-nationalist verkozen in de Antwerpse gemeenteraad.

Bij de parlementsverkiezingen van 1954 schoof de Vlaamse Concentratie aanvankelijk Donckerwolcke naar voren als lijsttrekker voor de Kamer voor het arrondissement Antwerpen, ondanks de populariteit van Wagemans. Na de oprichting van het kartel **Christelijke Vlaamse Volksunie** werd toch de voorkeur gegeven aan Wagemans, hetgeen de goede sfeer bij de Antwerpse Vlaams-nationalisten niet bevorderde. Hij werd verkozen en zetelde van 1954 tot 1958 als eerste naoorlogse Vlaams-nationalistisch parlements lid. Einde 1954 stichtte hij mede de **Volksunie** (VU) en werd ondervoorzitter van de raad van beheer.

In 1958 werd Wagemans niet meer aanvaard als VU-lijsttrekker in Antwerpen. Hem werd onder meer een gebrek aan initiatief verweten in zijn mandaat als volksvertegenwoordiger. Hij werd vervangen door **Frans van der Elst**. Wagemans aanvaardde wel de senaatslijst te trekken, maar trok zijn kandidatuur 24 uur voor het indienen van de lijst terug. Na een intern onderzoek nam hij volledig ontslag uit de partij. Tijdens de gemeenteraadsverkiezingen van 1958 kwam hij in Antwerpen met een eigen lijst op, maar zonder succes.

Wagemans bleef wel actief in de V.B. Sinds 1948 was hij lid van de raad van beheer van het **Verbond der Vlaamse Oud-strijders** (VOS). Hij werd in 1968 nationaal ondervoorzitter van VOS.

In 1964 keerde hij terug naar de politiek. Hij werd voor de VU verkozen in de Antwerpse gemeenteraad en bleef tot 1980 zetelen. In 1965 werd hij fractievoorzitter voor de partij in de Antwerpse provincieraad (tot 1974).

In 1970 verdedigde hij de "negen van Laken", VU-militanten die bij een verkiezingsrel met leden van het **Front démocratique des Francophones** (FDF)

betrokken waren, en waarbij een FDF-lid overleed. Verder spande hij zich in voor amnestie voor de repressieveroordeelden.

Van april 1974 tot oktober 1975 was hij voorzitter van de Vlaams-Nationale Raad.

LITERATUUR: J.N., 'Herman Wagemans: de eerste en de laatste', in 't Pallieterke (14 april 1977); – 'Herman Wagemans: eenheid blijft noodzakelijk', in 't Pallieterke (12 april 1980); – B. de Wever, *Herrijzenis van de Vlaams-nationalistische partijpolitiek (1949-1965)*. Het arrondissement Antwerpen, KUL, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1995.

FRANK SEBERECHTS